

Előfizetési díj

időkre postán vagy helyben házhoz
hordva:

Egész évre	12 frt.
Félévre	6 „
Negyedévre	3 „
Egy óra helyben	1 „
időkről egy hónapra előfizetést nem fogadhatunk el.	

Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Szerkesztői szállás:

Belső-szénutca 16. szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

Az értékes cikkek díjaztatnak.

Kéziratok sem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Hirdetési díjak:

Ötször hasábozott garmond sor 6 kr. ára helyedij minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos (Wollzeile 22). Haasen stein et Vogler Wien Wallfischgasse nr. 10.

Nyilttéri oszlopok

garmond sora után 25 kr. fizetendő.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„KELET”

politikai és közgazd. napilap
1873 második félévi folyamára.

A „KELET”

t. előfizetőit tisztelettel fölkerjük, hogy becses megrendeléseiket az 1873-dik év második felére mielőbb megtenni sziveskedjenek, ne hogy a lap küldésében fönakadás történjék.

A lap programja, beosztása, munkatársai ép úgy a régié maradtak, mint előfizetési árai, melyek:

Egy évre	12 frt.
Félévre	6 frt.
Negyedévre	3 frt.
Egy óra	1 frt.
Egyes szám ára	5 kr.

A lap szétküldésénél előforduló zavar kikerülése tekintetéből vidékről 1 hónapra előfizetést nem fogadhatunk el.

Az előfizetési pénzek, legezlszerűbben postai utalvánnyal, kiadó Stein János könyvkereskedésbe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után bizteletpéldánnyal szolgálunk.

A „KELET” kiadóhivatala

Budapest, jun. 23.

(y.) Közérdekeltség tárgyát képezi az a nem várt excessus, melyet a balközépnek vulgó „fenegyereke” Mocsári Lajossal karöltve követett el.

Ghyczy új programja mellett, mely magig lakat az ellenzék áradozó közönségi szónoklatain, oly leverő csapás ez a balközép,

A

„KELET” TÁRCZÁJA.

A tücsök a tüzhelyen.

Dickens elbeszélése.

Harmadik czirpegés.

(Vége.)

Estére táncz következék. Ilyenmü mulatság pusztá felemelésénél is maradhatnék, ha nem volna némi alapos okom megjegyezni, hogy egész sajtáságos egy táncz vala ez, nagyon rendkívüli alakokból összeállítva. Legalább egészen különleges módon alakult, és pedig mint következik:

Eduárd, e kedélyes tengerész — ép, eleven, tüzes, vidám kedélyvel bírt — mindenféle és nemü csoda dolgokat beszélt volt el a társaságnak, mint papagájok, arany-bányák, mexikóiakról, arany porról s több effélékről, midőn egyszerre eszébe jutott, felszökni ültéből s tánczolászt ajánlani; mert a Berta hárfája kéznél volt és a vak leány oly szépen játszott rajta, mint milyen játékot csak ritkán ballbatok. Dot, ki mikor kedve tartá, egy haszontalan kis példányképe volt a tejszelgő kaczeráság és hamisságnak, azt állítá, hogy kivénült már a tánczolászból; de az én igénytelen véleményem szerint ezt csak azért állítá, mert a fuvaros éppen pipáját szívá s ő ezáltal legzsvisebben mellette ült.

Hanem e nyilatkozatra természetesen Fielding asszonyának sem volt más választása, mint hasonlóképpen kijelenteni, hogy ő is kinőtt a táncz alól; és ezt állíták aztán rendre a többi öregek is; egyedül Mayette nem. Mayette kész volt rá.

És így Eduárd és Mayette magukra kezdtek tánczolni, nagy tetszészaj között, s Berta legvigabb nótáját zengette a hárfán.

Ugy bizony, hinnék-e? Már akár hiszitek akár nem, egyszerre csak eldobja a fuvaros pipáját, derekon ragadja Dottot s be egyszerre a szoba közepébe és forgatja, — mint csak az ő módjától kitélt. Alig látja meg ezt Takkleton, tart egyenesen

melynek sulya alatt keletkező fájdalom viszatükröződik közlonyeiken is; a „Hon” deperatus arczczal kiált a baloldali ügyek foglalkozó jobboldali sajtóra, hogy „mi bajatok véle!” Csenátontól pedig, a veszekedésre termett honatyák mintaképétől mi telhetnék egyéb, mint hogy „nagyot üt botjával Mocsári fejére” s leszidja kedves barátját kit teljes phlegmával czáfogatott volt, midőn a váci hazafinak tetszett fenakadni Csenátontynak kissé különös hangzású cikkein, melyekben aligha fejezett ki kevesebbet, mint hogy ő is szeretne már egy kicsit kormányozni. Nem akarjuk azonban, hogy a baloldalaránk fogja azon érzelmet, melynek csak kis részét mondhatjuk magunkénak s melyet kárörömmel hívunk az emberek; teljesen méltányosnak ismerve el a „Hon” ellenvetését, hogy foglalkozunk csak saját ügyeinkkel, mert ott is van mivel, eltekintünk a baloldali zavartól s pártunk kebelébe vetünk egy komoly pillantást.

Pártunkban tagadhatatlanul sok olyan elem van, mely még eddig nem vált el ugyan a töle idegen részekről, de idővel mindenik külön állást fog venni magának. Liberalis, conservativ ultramontán s a tulsó oldalon radikális, azon pártok, melyek a rendes kerék-vágásban haladó parlamentarizmus életben rendezint egymástól elkülönözve felszínre jutnak. Nálunk liberalisnak mondja magát a balközép és jobboldal is, radicalisok szelbaljaink, de a conservatívek és ultramontánok még nem mondhatni, hogy zászlót bontottak. Különösnek tünik fel, hogy a balközép és jobboldal liberalisok, tehát alapjában rokonok s mégis ellenségek. E jelenség csupán sajátzerű átalakulási viszonyainkból magyarázható ki. A magyar állam eszméje ugyanis 67-ig főslányokra szakadt, bármely párt vette legyen kezébe az ujjaalakítást, legtöbb teendője az kellett hogy legyen, miszerint a szétrombolt egységet helyreállítsa, egy hatalmas egyöntetű országot teremtsen, e hatalom egyik feltétele azonban kifelé a társországokkal való szoros szövetségben, benn pedig a kormány hatalmának megszilárdításában állott. Első esetben a kö-

Fielding asszonynak, megragadja derekon s forog ő is utána. És alig, hogy meglátja ezt az öreg Dot, egyszerre kónesóvé válik, behuza Dot asszonyt az öregebbet — ő is asorba s csak hamar ők a legelsőek. S alig látja meg Kaleb még ezt is, megragadja Tillyt s mennek tova, hogy csak amugy porzik s szikrázik.

Tilly, maga részéről, azon erő hittel, hogy a többi pároknak való örült neki rohanás s mentől gyakoribb összedetkezés velük teszi valódi titkát s tulajdonképpen lelkét a tánczművészetnek.

Halga! miként kíséri a kis tücsök a zene hangokat, az ő czirp, czirp, czirpjével, és hogyan züm-mög az üst!

De mi ez? Éppen a mint így jókedvvel szemlélődöm s Dot felé fordulok, hogy még egy pillantást vessek a nekem oly kedvessé vált kis alakocskára, a többiekkel együtt ő is eltűnt, szétfoszlott a léghen s én — magam vagyok egyedül!

A tüzhelyen dalol egy tücsök: egy eltört gyermekjáték hever a földön; és egyéb semmi sincs körüllem

Adalékok

„Kelet” 1873-dik évi júniut 8-iki 130 számában közlött „Székelyföldi románok” czimű cikkhez.

Succedunt novi, veteres migrate coloni Virgilius. (Ecl. I, 3, IV, 71.)

Ezen cikk B. M. aláírás alatt a többiek közt így szól: „Hány román helység van Erdélyben, hol egykoron magyar nyelvű diésérték az istent, néznek a román urak csak a körül a házában, hogy más megyéket ne nevezek, csak Hunyad, Belső Szolnok, Doboka, Kolozs megyéket, és Kővárvidékét, több helyt látni fogják a régi katolikus vagy reformált egyházak romjait, észlelhetik több helységeknek magyar elnevezésű hegyeit, dűllőit; de leginkább a benne lakóknak ősmagyar hangzású vezetéknévüket, a bennelakók most tiszta románok stb.” Beh bizonyítására annak, hogy meonyire a valósággal megegye-

zel multtal jöttünk ellenkezésbe, utolsóban pedig, minthogy minden olyan erős kormány, mely alattvalóinak egységességétől nem nyeri erejét, némileg a liberalizmus tisztá eszményével jó ellenkezésbe, mi is elhanyagoltuk a valódi önkormányzat atributumait, mert azoknak eszményi tisztasága megvalósítása, könnyen kárára válhatott volna a közjónak. A balközép mindkét esetben az elveket hajházta s így ellenségünké lett, kik az eszméket a meglevő viszonyokhoz szabtuk. Ma már változtak a körülmények; a balközép józan része meggyőződött arról, hogy történelmi álláspontja elhibázott s örök biztosítására a megalkotott szoros szövetség szomszédainkkal elkerülhetlen; a második pontra nézve pedig állami létünk erősödésével meghozzák az idők azon állapotot, midőn a balközép eddigi politikája elvesztí élet; az önkormányzat lassanként megerősödik, a törvényhatósági házipénztárak iránt a belügyminister nemsokára törvényjavaslatot fog beterjeszteni s ez által lankadt megyei életünk új erőt nyer; majd népünk fejlődésével a békebirói intézmény életbe lép; felső házunk rendezetik; a polgári házasság kimondatik stb. Oly ügyek ezek, melyeket a jobboldal jó része az idők kérdéseként állított fel.

E kérdések felmerülésével azonban be fog következni a krízis, mely előbb utóbb elkerülhetetlen, a jobboldali pártfányalatok krízise. Mindjárt a törvényhatóságok házipénztára s a felsőház rendezése kérdésében ki fognak válni a conservatívek s állásuk annál határozottabbá lesz, minél többet fog tenni az országgyűlés az önkormányzat érdekében, majd a polgári házasság kimondása, az autonómiai ügy. az ultramontánok sorakozására lesz a jelszó.

Igaza van tehát a „Hon”-nak, hogy saját tüzhelyünk körül is van mit takarítsunk, nyugodjék azonban meg a nevezett lap, mert a mi pártválságunk körülsem lesz olyan, mint az ellenzéké; a mit a jobboldal liberalis része akar, régi alapelvein gyökerezik, de az ellenzék alapját vesztette lába alól s ez idő multával kikerülhetetlen enyészethez vezet.

zók e sorok, ime közlök néhány adatot. Dobokamegyében korrendén: 1437-ben vajdabázi Nagy Pál, mint az erdélyi országos lázadás zászlóvivője a por-nép részéről, magyar volt. A Kamuthy Balázs igatásánál a Drágy uradalomba 1577-ben martius 9-én, határos szomszédok (commetanei) Csoma Varga és Gál Bálint a Kendy Sándor jobbággyai, és Nagy Mátyás falusbiró Vajdabázáról. Gál Mátyás, Tisza János, fejedelem Báthory Kristóf, Boidiszár István, Csáky László Tohon (Tihó) gerbói jobbággyai: Ferge-tog (Ferge-teokera) János és Breb Péter Gyulafi László szentpéterei jobbággyai; Damokos János falusbiró, Kovács Gáspár, Urbán Demeter, Ördög Ferenc jobbággyai Nagy-Esküllőről, magyarok voltak, mint vezetékek nevék is bizonyítja. 1627-ben dobokai birtokos Nyiresy István Belső-Szolnok vármegyei főszolgabíró és pénztárnok, bizonyos, dobokai részirtok felett tanuvallomást vitetvén véghez, 19 tanui u. m. Márk Gáspár falusbiró, Fábián István, Jenei István, Madarasi Gáspár, Kádár Mihály, Asztalos Miklós, Imre János, Hevesy Tamás, Láposi András, Bereczk Mihály, Bácsi A. drás, Bácsi Balázs, Seriai István, Barla János, Czöteoly János, Balog Simon, Molnár János, Almási Filep és Kádár Balázs mindnyáján magyarok voltak Dobokán 1646. Felső-Tőőkön érintett Nyresy Istvánnak több jobbággyai kö-zött: Fodor János magyar volt. Midőn II. Rákóczy György fejedelemségében 1658-ban, mint Kőváry L. írja: „a tatár az egész országot elönté rabolá, égeté, pusztítá.” Retteggy György naplója szerint Doboka vármegyében elpusztultak halál és rabság többnyire „magyar” melléknevi falvak: V á l a s z u t, Borsá, Csomafája, Magyar-Ujfal, Kovács, Solyomkő, M. Fodorháza, Baboca, Ördög-Keresztur, Hosszu-Macsás, Alsó Esküllő, Szent-Mihály, Vajdaháza, Magyar-Egereg, Gorbó, Recze-Keresztur, Pánczélcseh, M.-Derze, M.-Köblös, Doboka, K.-Lóna, Kis-Jenő, Tőők, Kecset, Iklód, Szilvás, Esztény, Kond, Alsó-Tőők. És 1658-tól számíthatjuk a magyar nép kifogytat ezen 29 helységben, ha nem is egészen, de igen nagy részben 1763. october 6-án a Bécsi-családból Bácsy Mihályt a Vajna Zsigmond által véghez vitetett tanuvallomásban, mint magyar ajku

— Országgyűlés. Budapest, június 23. A képv. ház mai ülésében a pénzügyminiszterium költségvetését tárgyalta, de azt egészen nem fejezhette be. Egyes tételek körül élénkebb vita fejlődött ki, és pedig különösen: az államjavak kezelése, a díosgyőri vasgyár, az erdélyi erdők és a dohány-monopolium tételei körül.

Az államjavak tételénél felszólalt Horn Ede, és midőn azt hangoztatá, hogy az államjavak értékesítése árán építtessenek vasutaink, figyelemreméltó dolgot mondott, ha bár egyes adatai, (mint ezt Széll Kálmán és a pénzügyminiszter kimutatták) tévesek voltak. A díosgyőri vasgyárak kérdésében Zsedényi szorongatta a pénzügyminisztert, ki ezuttal elmondá az e tárgyban a magyar általános hitelbankkal folytatott tárgyalások egyes részleteit is. Az erdélyi erdőknel Horváth Gyula a görögényi irodaom czélszerűbb kezelésére hívta fel a kormányt; a dohány-monopoliumnál pedig az ellenzék nevében felszólalt Győrfy Gyula, ismételvén egy már régebben tett indítványt. A miniszter azzal igyekezett megnyugtani a felszólalót, hogy amaz új építésekre akkor szükség lesz, ha a monopolium eltörlötetik, s a ház megszavazta a pénzügyi bizottság által javasolt összegeket.

— A kormány tagjai közül a min. elnök, pénzügyminiszter s a közlekedésügyi miniszterium szombatn este Bécsbe utaztak volt, s a vasárnapot Bécsbe töltvén, ma reggel ismét visszaérkeztek. Minisztereink e bécsi utazásán a nemz. bankkal s a keleti vasut ügyében folytatott tárgyalások tették szükségessé. A nemz. bank részéről, mint halljuk, a magyar kívánatok irányában, a legnagyobb előzékenységgel nyilatkoztak s közlelőbb, a budapesti kereskedelmi és iparkamarából kelt fölterjesztés alapján, jelentékeny összegek tételnek folyóvá. A keleti vasut ügyében a tárgyalások menete nem oly kedvező s valószínű, hogy a pénzügyminiszter ez ügyben, közlelőbb ismét Bécsbe utazni kénytelen.

A pesti pénzintézetek által tervezett biztosítéki alapra a magyar általános hitelbank s az első pesti takarékpénztár, egyenként kétszáz ezer frttal megkezdék az aláírást; az angol-magyar bank százötven ezer frttal irt alá.

tanut Dobokáról, olvassuk. Alább B. M. ur így folytatja: „Kővár most egészen oláh vidéken, egykoron unitárius egyházak álltak fenn. Doboka megyében unitárius egyházak (ekklésiák) 1594-en kezdve, a következő egy m. városban, és 40 helységben álltak fenn. 1., Bádok 1595 1614. 2. Kiss-Jenő 1586—1620 *) 3., N.-Iklód 1644—1655. 4. Doboka, a Káli Kun család három utolsó nemzedékén át bezárólag 1736-ig. 5., Választ. 6., Balázsháza. 7., Fodorháza. 8., Csomafája. 1678. 9., Borsá. 10., Gyula. Maurer Sámuel pártfogó. 11., Hidalmás. 12., Kendy-Lóna. 13., Komlós-Ujfal. 14., M. Köblös. 15., M. Ujfal. 16., Pánczélcseh. 17., Recze-Keresztur. 18., Solyomkő. 19., Tihó. 20., Vajdaháza. 21., Somró-Ujfal. 22., Szent-Márton, Macskás. 23., Kecset-Szilvás. 25., Kide. 26. Szék 1622. 27., Bonczhida 1599—1618. 29., Szava 1614. 29., Veresegyháza 1594 30., Sárvár 1596. 31., Szent Miklós 1638. 32., Kékes 1595. 33., Meleg-földvár. 34., Apáthi. 35. Császári. 86., Mikola. 37., Sajó-Keresztur. 38., Sőfalva. 39. Solyomkő. 40. Viz Szilvás. 41., Gyulatelke. Kabós Gábor pártfogó. Az itt elsorolt, egy város és 40 helység tehát a kürt években, és azok közül mind unitárius vallást követők lővén, nem lehet nem hinnünk, hogy a tulajdonos földes uraikkal

*) Kis-Jenő, a kiirt 24 év folytán állott fenn mint unitárius anyamegye, főlkmegeje lévén Lozsárd a szomszéd helység. Vegyes nemzetiségű és vallású hrlyseknak kellett lennie Lozsárdnak már a XVI században, mert 1540-ben a dobokai Thorday Imre részére, négy dobokai belső telek iránti tanuvallatásban, (valachji): Kende István Seilcösi János. Farkas István és Maryán (Gallus) alkalmaszva voltak, mint meghitt tanuk. Hogy pedig a XVII. században, különösen 1684-ben Lozsárd unitárius főlk-ekelesia volt, bizonyítja a jelenlegi görög katolikus részen felerészében köblől fenálló ódon templom benső ajtónak homlok felirata: „1684, Maister (a metzsekön) „Magister”-t kellett volna vésnie) Bazily (olv. Basili) A „magister” szó magyarul: „mester” azt bizonyítja, hogy Lozsárdon, mint főlk-egyházban, nem rendes pap, hanem csak mester volt 1684-ben. Bazily pedig, Horváth Mihály: „Magyarország története” szerint a kolozsvári unitárius Baziliak egyike volt. E leirt belső felirattal összeköttetésben figyelmzettük a szamosújvári g. katolikus k. klerus jövő évi Schematismusa szerkesztőjét, azon goth betűkkel írt rövid feliratra, mely a templom északi külső részén olvasható.

— Az igazságügyi enquete folyó hó 23-án d. u. 5 órakor tartott ülésében a magánjogi kérdéseket tárgyalta.

Tóth Lőrincz: Egészben véve Szilágyi Dezső nézeteihez csatlakozik s a különböző nézetek körül felmerült véleleteket szeretné kiegyenlíteni. Magyarország már 1843-ban megmutatta, hogy képes a codificatoria. S e codificationál nem szabad mellőznünk a törvényeinkben nyilatkozó nemzeti geniust sem. He-lyesnél a részenkénti előterjesztést is, első sorban a leginkább szükséges kötelmi jogot. Nézte szerint öntudatos, erős vezetés mellett ez nem venne tul-ságos időt igénybe.

Toszt Gyula: A részenkénti előterjesztést csaknem lehetetlennek tartja. A jogesetek elbírá-lásánál nálunk már is három törvény alkalmaztatik s egyes új részek életbeléptetése csak növelné a za-vart. Hazánk jelenlegi abnormis helyzetét tükröten-nek tértvén, a fősúlyt arra fekteti, hogy minél előbb a nemzet igényeinek megfelelő törvénykönyvünk le-gyen. Pártolja Fábi indítványát.

Babos után Ráth Károly nem von párhuzam-at a külföldi codexek közt, mert természetesnek találja, hogy az utolsó időkben készültek tökélyes-bek a régiéknél. Nagyon sajnálja mégis, hogy 1861-ben elvetették az o. p. t.-et; de miután ez már megtör-tént, oda kell törekednünk, hogy a mostani állapot-ból minél előbb kibontakozzunk. Az o. p. t. vissza-állítása csak újabb bonyodalmaknak képezné kulfór-rását. Nem is ohajtja egyébiránt ezt senki s a kisebb nagyobb mérvű revisió szükségére általánosan hangsú-lyoztatott. De a revisió oly fásztól és hosszadalmas munkát venne igénybe, hogy alig valamivel hosszabb idő alatt bizonyára jó codexhez juthatnánk.

Az önálló, de késedelem nélküli codificatio mel-ett nyilatkozik, az egész rendszer vázlatának s a ve-zérelveknél megállapítása után egyes részek előter-jesztését sem tartván helytelennek. Ezután Környi szökött.

A feltett magánjogi kérdésekhez még többen lévén szólásra jegyezve, az igazságügyminiszter a ta-útkozás folytatását szerdán d. u. 5 órára tűzi ki.

Akalomszerű cikk.

(Ajánlva az egyetemi ifjúságnak s másoknak is.)

A „Kol. Közlöny“ azt újságolja, hogy egye-temünkön „valószínűleg megszüntetik az előadásoka-t. E végett a tanári kar táviratot is intézett a vallás- és közoktatásügyi minisztériumhoz, válasz azonban még nem érkezett.“

Van okunk binni, hogy ha a „K. K.“ való-ságot hírlene: magunk is tudnánk felőle. A tény az, hogy különösen a jogi kar hallgatói kérelmet nyújtottak be az előadások megszüntetése iránt, az egyetemi tanács azonban az orvosi kar egyhangú vé-leménye alapján kimondotta, hogy az előadások to-vább folytatandók, a mi különben, néhány jogi elő-adás kivételével, eddig is zavartalanul történt.

Nem tagadjuk, hogy az egyetemi ifjúságnak — egy némely körülmény sajátosága találkozása ayomán — talán lehetett némi oka a pillanatnyi meghökkenésre. A váratlanul jött baj, egy derék tár-suk sajnos veszte, az elején colportált és nagy-nyomozott.

együtt magok a közlakások is azon vallást követők ne lettek volna és következésképp ne lettek volna ma-gyar nemzetiségűek. Mert a mint a történelemből tudjuk a göröghitű erdélyi olák nép, különösen a két Rákóczy György fejedelmek alatt a reformati-ora kényszerítettén, a reformált vallást felvenni, és arra térni, minden türelmetlen kényszerítés dacára sem akart; és nem is tért azok egyikére sem soha.

A B. M. nr következő szavaira: „román urak látni fogják a régi katolikus vagy reformált egyhá-zak romjait“, a következőket hozom fel 1702—1705 évek között a Rákóczy Ferencz u. n. kurucz hadjá-rata következtében, gróf Rabutin János Lajos a Leo-pold császár erdélyi tábornoka parancsára, a deési egyházaivédiki minden belvét hitű egyházak elpusztíttatván és leromboltatván, D o b o k a vármegyében többek közt Recze-Keresztur, Páncsölcs, M.-Der-ze, Doboka, Alsó-Esküllő, Kis-Jenő, Kecset, Lezsárd és K.-Szilvás helységekben is az egyházak lerombol-tattak. A solymkői és kecsesi *) templomok jelen-leg még fennálló falaikkal gyászos romban hevernek. A recze-kereszturi templomnak csak alapfalai vehe-tők ki.

H. K.

*) Ezen akkor Szolnok-ma már Doboka-Kecseti templom, és beone az 1588-ban ide temetett Menyhárt Anna, Ebedi Gá-bonné nagyszertű síremléke leírását, és a cimzer rajzát 1861-ben július 26-án e sorok írója a „Kozosvári Közlöny“-be beküldvén, még azon hóban a közlöny kiadott. És ime a 13-ik év telik az óta, hogy felajadulása a beküldőnek e szent síremlék felett pusztában hangzott el, mert — a mint a jelenlegi egy kecsesi birtokos 1873-ik évi június 15-dikéről írja — „Kecsedben a síremlék már az onlodozott templom falában van, senki hozzá nem nyúlt, annyival is inkább, mi-vel a mltsz consistor betiltá azok lebontását. Az árintett consistornak a deési tractus ev. reformatus egyház t. gond-nokainak, és a kecsesi birtokosok, mint Ebeni birtok utódoka-nak, ezen síremlék iránti indolentiaja megrovásával, hisszük és érezzük, hogy csak a kegyelet adóját fizették le. Vajha ezen drága monumentumot az ég alól fedél alá helyezve lát-nók mielőbb!

tott rémhírek s más egyéb is nem igen volt alkal-mas arra, hogy a férfias magatartás nyugodtsága uralkodjék a kedélyek fölött.

Azonban az a tudományosan constatált tény, hogy a cholera nem egyénről egyénre terjed, már magában elég ok, hogy a nyugalom megint vissza-terjen sorainkba. Legalább nem tudjuk hinni, hogy egyetemi polgárságunk, megtagadva a nemes de-mokratia alapelvét, magát többnek és jobbnak tar-taná e város többi 26000 lakójával s ha a váro-sunkban működő s az egyetemi ifjúságot számban is felyülhaladó hivatali kar meg tudja állani hivatása helyét: talán a „vitéz magyar nemzet“ jövőjének reményei sem fogják, komolyabb megfontolás után, kötelességérzetüknek abban adni jelét, hogy az el-ső ágyusztóra védsánczok mögé hátráljanak.

„England expects, every man to clo his duty“ — Anglia megvárja, hogy minden ember megtegye kötelességét — a trafelgari híres napi parancs nem csak Nelson katonáinak szóltott. A Pesten közelebb sokkal nagyobb mérvben dühöngött cholera alkalmá-val szó sem volt az előadások megszüntetéséről, ha egy kissé magasabb nézpontra tudunk emelkedni: talán áron is meg kellene a jellemfejtés, a férfiaság gyarapításának e jó alkalmát vásárolni, melyben a kijelölt állomás megállásának erélye szerezhető meg.

A mi feladatunk: kötelességünk hív betöltése; ez tőlünk függ. Tőlünk függ rendes, óvatos életmó-dunk által védekeznünk a vész ellenében. A többi nem a mi dolgunk. A minék jönne kell, hadd jö-jön, de ne találjon hátba, futva, hanem szembe-szem!

Smiles Sámuel világhírű The Character című könyvében közlünk záradékul pár lapot. Örömrökre szolgál, hogy a fordítás épen egy egyetemi polgár tollából ered. Wilson György élete azt hisszük min-den további magyarázat nélkül beszél magáért. Ol-vassuk csak miként állta meg ő helyét.

Smiles így szól:

„A kötelességet teljesítő őszinte és szorgalmas ember jellemének legjelesebb példáját mutatja Wil-son György, az edinburgi egyetem iparisme tanára-nak élete.

Wilson élete valódi csodája volt az öröm és munkásságnak, mely a lélek erejét a testen diadal-maskodni és azt mintegy kihívni oly szépen bebizo-nyító adatul szolgálhatna azon mondat igazságára, melyet dr. Kauc a testierőnek lelkielő állati legyö-zetéséről egy alkalommal bizonyos czethalfogótól hal-lott: „Valóban a lélek egyszer még a czizmájából is kihuzza a testet.“

Mint gyermek beteges, de élénk és vidám, alig lépett a férfi korbá, midőn a betegségek jelei mu-tatkozni kezdtek. Már 17 éves korában panaszkodott buskor és álmatlanság miatt, melyet azonban ép e bajnak tulajdonítottak. „Bizonyára nem fogok sokáig élni“, mondá akkor egyik barátjának, „de lelkemnek ki kell s ki is fogja magát küzdeni s aztán nemso-kára testem is követ. Testi egészségére nem igen fordított gondot. Élete folytonos észmunka, tanulmá-nyozás és versengésből állott. Ha testi mozgásokat tett, azokat is oly mohón tette, hogy inkább kára-ra hogysem hasznára váltak volna.

Hosszas utazások a havasba, kifárasztották és ő minden könnyebbülés és felüdülés nélkül tért visz-sza szellemi munkája folytatásához.

(Folyt. köv.)

Bukuresti szemle.

Mig scraim jöhöz érkeznek, azalatt Romania be-vezetve I. Károly Bécsben fogja kipihenni az ut fáradalmait és személyesen fog meggyőződni azon őszinte jóakaratról, melylyel egy nagy szövetség bi-rodalem Románia iránt viseltetik. A herczeg öszsze-sen hat hetet fog külföldön időzni: „Ugy halljuk — írja a Pressa — hogy ő felsegő az osztrák császár és Magyarhon királya a román fejedelem elfogadá-sára a legényesebb készülteket téteti, a mit csak egy souverain fejedelemnek tehetni. Egyebek között a megkülönböztetésnek és a szívélyességnek egyik kitűnő jele az is, hogy a herczeg egyenesen a csá-szári palotába a városban fekvő Burgba fog szál-ni. E kitűnő és nagyjelentőségű és a románok e fe-lett nem csak azért örvendhetnek, hogy egy hatal-mas uralkodó az ők uralkodójukat emigy fogadja, hanem egyszersmind a két szomszéd közötti jó vi-szonynak is. E jó fogadtatás záloga annak, hogy az osztrák-magyar monarchia máttól fogva barátunk és támaszunk. Uralkodónk utazásának tehát politi-kai hordereje is van s ennek hasznát hazánk fogja élvezni.

Azonban leginkább örvendünk annak, hogy úgy idehaza, mint külföldön megszállandó a hit, hogy nálunk valaha már állandóság van. Minden külföldi és honi ellenzéki lap eljutott valahára azon meggyőződésre, hogy I. Károly nálunk a sta-bilitást képviseli és fen bírja tartani. Sőt még a bécsi, eddig ellenséges érületű lapok is beismerik, hogy I. Károly személye a keleten biz-tos záloga a békének és jó rendnek. S valóban úgy is van, hogy I. Károly személye nemzeti életünknek is elvitathatlan fűde és feltétele. S épen e miatt nem csak minden jó román igyekezik azon, hogy I. Károly dynastiája és az új román állam megerő-södjenek, hanem magok a hatalmak is, kiket a keleti béke és egyensúly fenntartása közlekedési munkájában kö-vetel a köz.

oly fejedelem át van keleten való missiojának fon-tosságától hatva s ép e szempontból látjuk őt a jö-vőért működni. E munka felette sok időt igényel, de el kell kezdeni, mert a minék kezdete nincs, annak vége sem lehet. Ép ezért a románok áldása és reménye kísérendik őt utazása alatt is. Nem so-kára visszatérve, folytatni fogja nagy művét s mi hisszük, hogy a nemzet szeretete és bizodalma soha sem fog hiányozni.“ „A Romanul-félék természet-esen kürtölik szünet nélkül, hogy a fejedelem le-mondott s több efféle. Haragusznak, hogy „Moni-toru“ miért nem nyilatkozik? Ártatlan hazafiak! te-hát azt hiszik, hogy a „Monitoru“-nak nincs egyéb dolga, mint az, hogy a ti hazug híreiteket czáfolgassa?

Még volna értelme, hogy a világ nektek hi-telt adna, de ugyan ki lehetne az a bárgyu, hogy szavaitoknak hitelt adna? Kiálthatjátok ti százszor, hogy Károly vóda lemondott, mert a tények százszor fognak titeket meghazudtolni. Hirdették-e ti a fe-jedelemnek ezen külföldre való utazását is a nél-kül, hogy hazug híreket ne szorjatok a világba? Nem, mert ebben az esetben nem volnátok azok. A kik vagytok, Hadd faragjátok tehát ezután is hi-eiteket, a „Monitoru“ jól teszi ha hallgat, merr hiteleteket eljástátátok és a tények a jövőben ép úgy meghazudtolnak, mint meghazudtoltak a mult-ban. Nem, nem vörösürak! Károly vóda nem fog lemondani s nem is fogtok ti ad-dig élni, hogy ezt megérjétek. Ő teljesí-teni fogja a ti nagy bosszúságotokra a nemzetől ka-pott nagy missioját.

A ki figyelemmel kísérte bukuresti szemléimet, észrevehette bennök miszerint legfőbb óhajtatson volt mindig az, hogy hazánk kormánya a romániai, rend-párt kebeléből támadt kormányval fogjon kez-et, mert a vörösekkel nem lehet szóba állani. Sokszor adtam kifejezést abbeli aggodalmamnak, hogy I. Ká-roly beleunván a vörösek garázdálkodásaiba, le fog mondani. Ez aggodalom elenyészett s Romániában új korszak veszi kezdetét s ez új korszakot sietek e so-raimmal jelezni. Gr. Andrássy és Boeroszkó ezen új időknek innepelt férfiai.

A „Pressa“ örömmel veszi tudomásul, hogy a Porta beleegyezett a gyurgyevónál vashid építésébe, mely által kelet és nyugot össze lesznek kötve. „A Porta sokáig tétovázott — ugymond — de most már tény.“ „Már most nyugodtan várjuk hirhadt vörö-seink kiabálását, hogy a hazát eladtuk a törököknek, valamint Ausztriának is. Boldog Szerbia, neked nin-csenek vöröseid, kik oly kitarók valótok, hogy egy vonalat nyerjeteek, melyet a török mindedig meg-tagadott töletek, s mely által megsemmisíthettek volna Brassó Ploest és Ruscuk-konstántinápolyi pá-lyáinkat. Azonban nagy szerencse mégis Szerbiára nézve, hogy nincsenek Khinai vörösei, kik hirdessék, hogy az összeköttetések által az idegen áru elárasztja az országot és a szomszédok elveszik, karddal meghódítják azt. Azonban nagy szerencse ná-lunk is, hogy nincs többé semmi hitelük. Fel tehát a munkára, e nagy eszme a dunai hid megvalósítá-sára. Reméljük, hogy a kamara a jövő őszön ezt és a Magyarhonnal való összeköttetéseket is, saját pá-lyáink jövőjének biztosítása végett meg fogja, szava-zni.“ Mi is azt kívánjuk, „Dar ar Dumrezen!!!

A közmunka és közlekedési- és pénzügy-miniszterek együttes jelentése, a keleti vasut ügyének állásáról.

A képviselőház f. é. febr. hó 12-én tartott ülésében a közmunka és közl. miniszter kijelentette, hogy a kormány szükségét látja annak, miszerint a keleti vasut ügyét a törvényhozás elé terjessze; a képviselőház pedig ugyanazon ülésében 1068. szá-mu határozatával utasította a pénzügyi és vasuti bi-zottságokat, hogy ezen vasut ügyét vegyék vizsgá-lat alá, s ez alkalommal a társulat eredetire és első megalakulására is terjesszék ki figyelmüket.

Midőn mi ezek folytán jelentésünket a kérdéses vasut ügyéről előterjesztjük, kiindulással szintén a vállalat első kezdeményezését vesszük.

Az 1867 évi június 2-án hozott s a képvise-lőház jegyzőkönyvének 1180. számában foglalt or-szágos határozattal utasított a ministerium, hogy más egyéb vonalokkal együtt a nagyvárád-brassói vonal legsürgősebb részének a nagyvárád-kolozsvári vasutnak létesítésére szükséges előmunkákatok tét-tesse meg, s a kijelölt vasutvonalak kiépítésére meg-kívántató pénz beszerzésére nézve kössön szer-ződést.

Ezen határozat folytán a nagyvárád-kolozsvári vonal előmunkálatai megtételére a kormány közgei utasítottak, a szükséges költségek fedezésére pedig az 1867. évi XIII t. cz. által jóváhagyott vasuti kölcsön kötöttet.

Az előmunkálatok elkészülte után, az építés-nek államköltségen leendő foganatosítása czéljából nyilvánvos verseny hirdettetett, s az ajánlatok bead-sára 1868. évi augusztus hó 16-kára tűzött ki.

Időközben többen kérték ezen vonalnak kamat-biztosítással leendő engedélyezését, s ennél fogva a kormánynak választása volt az államköltségen leendő építés és a kamatbiztosítás mellett leendő engedé-lyezés között.

Elhatározta tehát, hogy úgy az engedélyezési tárgyalásokat, mint az építés iránt kihirdetett ver-senyt megtartandja, s e czélból 1868 évi júli cs 26-án az engedélyezést kéro négy consortiummal az „/„ alá zárt verseny feltételeket közölte és azokat aján-latainak beadására hívta fel.

Elérkezvén 1868 évi augusztus hó 16-ka, az építés átvállalására vonatkozó ajánlatok átvételére s felbontásra bizottság küldetett ki, mely a 2. alatti jegyzőkönyv szerint eljrván, — constatálta, hogy a nagyvárád-kolozsvári vasutvonal építésének átvétele iránt benyújtott ajánlatok közül a Warring-Brathers und Eekersley londoni czégnek ajánlata a legked-vezőbb.

A ministerium tehát a czélból, hogy az épi-tés az engedélyezési tárgyalások folyama alatt is megindíttassék, az építési szerződést a nevezett cég-gel 1868 évi augusztus hó 21-én megkötötte, a munka megindítására szükséges intézkedéseket meg-tette; annak lehetőségét pedig, hogy ugyanezen vonal még építés közben kamatbiztosítás mellett enge-délyeztethessék, a szerződés idevágó határozatai ál-tal biztosította, illetőleg eziránt szabad rendelkezési jogát fentartotta.

Az építés iránti ajánlatokkal egyidejűleg ugyancsak a nagyvárád-kolozsvári vasutvonalnak ka-matbiztosítás mellett leendő engedélyezése iránt a 3) alatti jegyzőkönyv szerint három ajánlat érkezett be: — Nevezetesen:

a.) gr. Bánfi Miklós s társai részéről, kik 53.000 ft.

b.) br. Szentkereszti s társai részéről, kik 55.600 ft.

c.) a Warring-Brothers und Eekersley czég ré-széről, mely 39.800 ft. évi tisztajövedelmet kért mértőföldenkint biztosítani, —

A Warring-Brothers and Eekersley czégnek ajánlata a másik két consortium ajánlatához képest oly annyira kedvező volt, hogy a választásra nézve annál kevésbé merülhetett fel kétség, minthogy azon értesítések szerint, melyeket a pénzügyminiszter Lon-donból nyert, e czég megbízhatósága ellen aggály fen nem foroghatott. —

A ministerium tehát elrendeite, hogy az en-gedély okmány tervezete Warring s társának aján-lata szerint szerkesztessék. —

Később azonban czélszerűbbnek tartatott, az Erdélyben kiépíttetni tervezett egész vasut hálóza-tot a nagyvárád-kolozsvári vonallal együtt s egy-szerre engedélyezni; a ministerium ennél fogva ezen hálózat építési költségeit saját közgei által kiszá-míttatta, s egyúttal a nagyvárád-kolozsvári vasut-vonal építési vállalkozóját, a Warring Brothers és társa czéget, mely ezen vonalnak engedélyezése al-kalmával is a legkedvezőbb ajánlatot tette volt, fel-hívta, hogy az egész erdélyi hálózatra nyujtsa be ajánlatát.

A nevezett czég e felhívásra megszerezte az erdélyi vasut vonalok azon terveit, melyeket Bischofs-heim és társai, Herz Gyula főmérnök által a ma-gyar országos gazdasági egyesület megbízásából ké-szítettettek s melyek alapján a mondott egylettől ala-kult consortium már a volt kormánytól ezen vasu-tak engedélyét szorgalmazta; és ezen tervek alapján, a töle kívánt ajánlatot 1868 évi november 1-én be-adta, ér abban azon egész hálózat után, mely ma magyar keleti vasutnak nevezetik, a később megállapítandó törlesztési hányadon kívül, mértőföldenkint évi 48.006 ft tiszta jövedelemnek biztosí-tását kívánta. Ezen ajánlat és tervek alapján az en-gedélyezési tárgyalások az érdekelt ministerek és az általuk e czélra megjelölt tisztviselők által a 5.) 6.) alatt idezárt jegyzőkönyvek szerint 1868 évi november 3 s 4-én megtartattak és le is fejeztettek, és az ezen tárgyalások alapján kidolgozott engedély-o many terve az erre vonatkozó törvényjavaslattal együtt a törvényhozás elé terjesztetett.

Ezek valának előzményei a „magy. keleti vasut“ fő, valamint Gyulafehérvár, Marosvásárhely és Nagyszebenig vezető szárnyvonalai kiépítéséről hozott 1869. évi XLV. t. cz.-nek, melynek alapján Warring Károlynak és általa megnevezendő enge-délyes társainak az engedély okmány kiadott.

Ezen alapszabálytervezet a fennálló gyakorlat szerint a közlekedési, a pénzügyi és a keresk. minis-teriumok között tárgyalatván, egyetértőleg megála-pittatott és Ő Felsége a királynak 1869 évi febr. 28-án kelt lf. elhatározása folytán ugyanazon évi márczius 3-án megerősítetett.

Az alapszabályok megerősítésével egyidejűleg vagyis 1869. évi márczius 3-án intéztetett el az en-gedélyeknek azon beadványuk is, melyben az igaz-gató-tanácsosokat javaslatba hozták, az elintézés ak-ként történvén, hogy a javaslatba hozottakból tizen-kettő megerősítettet, kettő ellen pedig kifogás té-tetett. —

Az alakítandó igazgató-tanácsnak a kormány-megerősítés végett felterjesztett tagjai nem várva az alapszabályoknak és az igazgató-tanácsnak felsőbb megerősítését — már 1869. — évi február hó 15. 16 és 25-én előzetes üléseket tartottak.

(Folyt. következik.)

Külföldi szemle.

Kolozsvár, jun. 25.

Solothurnban f. hó 15-én nagy népgyű-lés tartatott, melyben Sárje minden kantona képví-

selve volt. Mintegy 20,000 ember vett részt az ünnepélyes gyűlekezeten, melyben beszédek tartattak az ultramontanizmus ellen és a szövetségi kapcsolatoknak valamivel szorosabbra fűzése mellett. Az ünnepelt szónokok közül Zercher államügyész és Keller beszédeit viharos tetszéssel fogadta a nagy gyűlés.

Zercher a következő határozati javaslatot terjesztette a gyűlés elébe:

„1. Mi a szövetségi alkotmány időszaki revízióját akarjuk Svájc minden szabadlevélű embereinek közreműködésére bízni.

2. A revízió tárgyai ezek:

a) Véderőnk kifejlesztése minden oldalról és nemzeti átalakítása,

b) Egységes jogintézmények felállítása,

c) Nemzetgazdasági reformok.

d) A személyes jogok kiterjesztése és svájci polgárjog.

e) Kötelező, ingyenes és felekezeti vezetés alól teljesen kivont népoktatás.

f) Polgári házasság és a polgári hivatalnokok által vezetett polgári lajstromok.

g) Szabadság minden hitfelekezetnek. A szövetség jogainak védelme és biztosítása minden olyan egyházi szervezet és egyházi intézmény ellen, mely nem nyugszik nemzeti és republikánus alapon.

h) A nuntiatus állás és minden olyan püspökség megszüntetése, mely nincs nemzeti és republikánus alapon szervezve.

3) Elhatározzuk egy kérvényt intézni a szövetség tanácsához, hogy ez azt a szövetség gyűlése elé terjeszse.

A kérvény oda fog célozni, hogy a szövetséggyűlés legközelebbi ülésében vegye kezébe a szövetség alkotmány revízióját az itt kifejtett alapokon.

4) Támogatni fogjuk a svájci népkörök törekvéseit, hogy Svájc minden cantonában ily népkörök létesítsenek.

5) Fogadást teszünk, hogy egyesülten hiven fogunk küzdeni a haladás eszméjéért és kitartók leszünk népkör szellemi és politikai függetlenségének harcában.

Mintán e resolútiót Chatal francia nyelven is felolvasta, a gyűlés által egyhangulag elfogadott.

Zanzibarban f. hó 5-én megszüntetett a rabszolgakereskedés Anglia közbejárása folytán. A sultán eleinte vonakodott az erre vonatkozó és Sir Bartle Frere által előterjesztett szerződést aláírni, azt hozván fel, hogy a rabszolgakereskedés megszüntetése nagy jövedelmi forrástól fosztja meg az országot, de mielőtt az angol küldött háborúval fenyegetőzött és az indiai vizekből néhány angol hajó jelent meg a zanzibari partokon, a sultán rögtön engedékeny lett; s azonnal kiiradta, hogy ezután tilos a rabszolgakereskedés.

A választási mozgalom Ausztriában mindinkább magasabb hullámokat csap föl. Magában az ifjú német párt részéről nagy erőfeszítések történnek. A belvárosban dr. Giskra ellen, Nikola községtanácsost állította föl az ellenpárt, és megválasztása valószínűnek tekintetik.

Tyrolban a szabadlevélű párt még nem sok életet adott magáról. Tyrol olasz része, a Trentino, ezáltal képviseltetni fogja magát a reichsrathban, bár nemzetiségi álláspontjuknak készek kifejezést adni a választókerületek a mostani választásoknál is. Az olasz párt concessiókat hajtat Trentino autonómiáját illetően, a miket megadni, a „Deutsche Zeitung” szerint, nincs szándoka a kormánynak.

Krajnában és Karinthiában az ifjú Szlovének pártja élénk mozgalmat fejt ki, s a pártpropaganda terjesztése céljából egy olcsó néplapot alapított, mely a szlovén községekben díjtalanul osztatik szét.

A francia nemzetgyűlés jun. 19-ki üléséről, melyben Ranc kiadatása elhatározatolt, a következő részüket közöljük:

Jozon (mészkelt baloldal) kijelenté pártja nevében, hogy ha itt ez alkalommal a communeról van szó, úgy ő, mint társai kárhoznának azt feltétlenül, de másképp áll a dolog.

Különséget kell tenni és különbséget tettek ebben ezelőtt is, hogy egészen más az, ha valaki azért lépett a communebe, hogy annak tetteiben részt vegyen és azokat helyeslje, és más az, ha valaki csak azért lett tagja a communének, hogy ennek tettei ellen tiltakozzék. Ranc pedig ez utóbbiak sorába tartozik.

Laboulaye (balközép) kijelenti pártja nevében, hogy megszavazza Ranc kiadatását, nem azért, mint ha őt bűnösnek tartaná, hanem, mert itt egy bírósági ügy forog fenn, a vád, meglehet, tényeken alapszik, s a bíróságnak hivatása a fölül illetékesen határozni. Abból, hogy Ranc vád alá helyeztetik, nem következik, hogy elítéltesék, mert szóló bizik a katonai hatóságok bölcsességében, melyek fölmenthetik őt ép úgy, mint Ulysse Parent-t (Tetszés jöbbről.)

Cazot (szélsőbal) kiemeli, hogy tekintve azt, miszerint Ranc csak most, két év múlva üldöztetik és ennek okát tudni kell, két kormánynak becsülete forog szóban.

De miért fogják tehát most porba mintán képviselővé lett? Azért, hogy megfoszólják őt a 90,000 szavazatért, melyet neki Lyon város polgárai adtak. (Helyeslés balól, zaj jöbbről.) E pörbefogatás tényére be kellett várni, hogy a béke kormánya helyébe a „hárc kormánya” állítsanak. (Zaj jöbbről.) Ne

haladjanak tovább uraim, — ugymond — e lejton, mely egy örvény felé vezet, mely aztán majd igen sok áldozatot fog elnyelni! Végül egy indítványt ad be, mely szerint addig, míg a ház a fenforgó kérdésben határozatot hozna, a bizottság hallgassa ki ez ügyben Cissey és du Barail tbnokokat és Broglie heget.

Ern aul igazságügyér azt fejtegeti, hogy semmiféle politikai indokok nem vezetik a kormányt Ranc ügyében. Itt csak arról van szó, hogy az igazságszolgáltatás a maga lassu de szükséges útján haladjon s hogy a kamara erre a felhatalmazást megadja. Kiemeli azonban, hogy Ranc, megválasztása által, újra magára vonta a figyelmet.

Du vergier de Hauranne Ernol az igazságügyértől azt kívánja, hogy becsületszavát adja, miszerint a katonai bíróságra a kormány nem gyakorolt pressiót. (Mozgás jöbbről.) Végre Depeyre jobboldali felszólalása után Ranc kiadatása 485 szóval 137 ellen megszaasztott.

XIV-ik közlemény,

a M.-Vásárhelyt létesítendő székelyföldi árva leányház és nevelő intézet javára történt kegyes adakozásokról.

Szilágyi Miklósné ívén alapítók lettek:

Özv. Kis Lajosné 100 frt, Deési Farkasné 100 frt, Szilágyi Miklósné, Kis Vilma 100 frt, mind urb. kötv. összeg 300 frt. urb. kötv.

Évi részvényesek öt évig:

Kááli Nagy Ferencné 2 frt, Özv. Báthori Istváné 3 frt, összeg: 5 frt.

Hancz Pálné ívén egyszer mindenkorra ajándékoztak: gr. Bethlen Geizáné 5 frt, Harmath Nina 5 frt, Veres Pálné 3 frt, Novák Edéné 2 frt, Keresztes Áron 1 frt, Müller Eszter 1 frt, Hancz Pálné 2 frt, Novák Izák 2 frt, Herbeth Károlyné 1 frt, Dohi Sándorné 1 frt, Pásztor Sándor 1 frt, Domborádi Kálmán 50 kr, Osztián János 50 kr. Összeg 25 frt.

Ezen összeg 330 frt, az eddig közlötttel egybe adva, az egész főösszeg 13,204 frt, 29 krajczárt tesz ki.

Fogadják a nemes szívű adakozók az árvák nevében hálás köszönetünket!

M.-Vásárhelyt, 1873. jun. 20-án.

G. Toldalagi Victorné, Damokos Antalné, idgl. elnök. idgl. titkár.

Hirdetmény.

A cholera városunkban folyó hó 18-án kiütvé, a járvány kiirtása végett, a cholera-bizottmány által elrendelt fertőtlenítés eszközlése és a tisztaság fenntartásával a városi főkapitányi hivatal bizatván meg; mindenkinek kötelességévé teszi: hogy az árnyékszékbe naponként minden egyén után, ki azon árnyékszékot használja, egy-egy fertály vizbe felolvastva 2—2 lat vasgálicz öntessék be; ugyszintén mindenki köteles udvarát istállóját tisztán tartani, a felhalmozott ganéjt szemetet azonnal kihordatni; melyek megtörténte a főkapitányi hivatalból kiküldött bizalmi férfiak által fog ellenőriztetni.

Mindazok, kik ezen a közegészségügy tekintetéből elrendelt szabályoknak eleget nem tesznek, ből jelentés után a kapitányi hivatal által 5—25 frtig ismétlés esetében fokozandó pénzbírsággal, vagyontalanságok esetében pedig arányos fogásbüntetéssel fognak büntettetni, mely határozatok ellen beadott fellebbezés felfüggesztő hatálylyal nem bír.

Végre értesítetik a közönséget, hogy azon házaknál, hol cholera-betegek fordultak elő, valamint a közbhelyeken a lefertőzés hatósági felügyelet alatt fog eszközölni, és szegénysorsuak számára, kik a vasgáliczot maguknak beszerezni nem képesek, ezt a tizedkapitányoktól díjtalanul kivehetik, tehát vagyontalansággal magát ezen kötelezettség alól senki sem mentheti.

A városi kapitányságtól, Kolozsvárt, június 22-dikén 1873.

Császár Samu, főkapitány.

CHOLERA KOLOZSVÁRT.

Június 24-dikéről hivatalos kimutatás szerint átjött cholera-beteg 16; június 24-dikén éji 12 óráig újabb betegségi eset fordult elő 41, összesen 57.

Ezekből meghalt a fenirt óráig 1 (egy), meggyógyult 1, gyógykezelés alatt maradt 55.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, június 24. 1873.

— A belügyminiszter, mint halljuk, már válaszlott városunk képviselőtestületének fölterjesztésére, melylyel a virilisek ujda összeállított névsorát küldték föl, megerősítés végett. A minister ur megerősítendőnek tartja a névsort — a szervezés amugy is felettébb hosszú időre levén elhalasztva —, felfolyamodás utján értesére esvén azonban, hogy azon virilisek, kiket adjuk kétszeres vétele juttatott a sorozatba, a törvény követelése szerént nem az igazoló bizottság előtt s nem személyesen vagy írásban jelenték ki, hogy virilitasukat igénybe kívánják venni.

ni: újabb felterjesztést kíván, 3 nap alatt, e körül-mények földterítésé iránt, miután a törvény azokat a tagokat, kik fennirt módon nem érvényesíték jogukat, azon egy évre kizárja e jogok gyakorlatából.

— A helybeli polgári iskola 4 osztályába az 1872/3-iki tanévben beíratta magát összesen 66 tanuló. Időközben kilépett 2, van tehát a tanév végén ezen intézetben 64 rendes tanuló. Ebből vallás szerint van rom. cath. 29, ev. ref. 19, luth. 12, unitárius 3, g-keleti 1. — Nemzetiség szerint: magyar 49, német 9, héber 3, román 1, cseh 2. Szülői s illetőleg gyámi lakó 61; vidéki 3. A tanár és segéd-tanárak létszáma összesen 7.

— Az egyetemi jogi kar tanácsa felhívja a joghallgatókat az előadások látogatására, minthogy az orvosi-tanári kar egyedül illetékes véleménye szerint a cholera-járvány még korántsem oltott oly mérveket városunkban, mely az előadások megszüntetését igazolná.

— Hymen. Ifj. Tauffer Ferencz, takarékpénztári tisztviselő a jövő hó elején vezet ioltárhoz Korbuly Irma k. a-t, Korbuly Gergely takarékpénztári igazgató szép és kedves leányát. Áldást kívánunk az ifju szívek e szép frigyére.

— A „Jellinek”-félegyümölcsfa nemesítése és tenyésztési eljárás leírása, czime azon 22. lapra terjedő kis füzetnek, mely Kodolányi Antaltól önálló füzetben megjelent s kapható Demjén Lászlónál, ára 50 kr. A Jellinek-féle gyümölcsfa-tenyésztés rajzával ellátott kis-mű bizonyára hasznos olvasmány lesz gazdáink kezében.

— Vélis Simon, természet (viz) orvos, vasárnap június 29 én 1873. d. u. 5 órakor a vizgyógyintézet kerti helyiségében nyilvános népszerű értekezést tart. Tárgyai: a cholera és annak meggyógyítása természetsszerű (viz) gyógymóddal.

— Fiedler Tamás általánosnasmert szépi-rás tanító jelen évben is július 1-től kezdve magán tanítást fog tartani naponta d. e. 8—9 és d. u. 2—3 óráig a szünidő alatt. Tanítási díj személyenként 2 frt. 50 kr. Mit is a t. cz. szülőknek becses figyelmébe ajánl.

— Augusta német császárné ma érkezik meg Bécsbe. E hó 27-én tiszteletére az udvari operaházban a „Mignon”-opera fog adatni ünnepélyes kivál-gítás mellett.

— Rudolf főherczeg Klagenfurthban, a Mária Terézia emlék szobor leleplezése alkalmával királyi atyját helyettesitendi.

— A szebeni reáltanoda egyik növendéke a 17 éves Schuster Lajos egy pisztolyal szíven lötte magát, s rögtön meghalt. A fiatal a pisztolyt az öngyilkosság elkövetése előtt egy órával vette.

— A pesti egyetem ujjaalakításának XCIII évfordulóját üli meg ma. Emlékbeszédet dr. Hatala Péter rector fog tartani.

— Egri érseknek, hir szeriat, Samassa József szépei püspök, a többi izben volt képviselő volna kizsemelve.

— Kovács Gyula, ki a muzeumnak őre, az egyetemnek tanára, az akademiának tagja volt, 57 éves korában meghalt. Tanult, tehetséges ember volt, de nem birta tehetségét érvényesíteni. Korán szélhűdött béna ember lett, ki ép a munkabíró időkorban sem gondolkozni, sem beszélni nem birt többé. Az élet igen súlyos, a halál szabadulás volt neki.

— Erdélyben a roncsoló toroklob, Csikszékben megszünt és helyette most a vöröshimlő kezd uralkodni.

— Római sirokat találtak a királyfalvi határon. Most az ásásokat tovább folytatják, mert még több érdekes lelet is ígérkezik.

— Jókainé arczképe s életrajza a berlini „Bazar” 32-ik számában megjelent, a Jókaiét pedig — mint a „Hon” jelenti — a lipcei „Illustrirte Zeitung” legközelebbi száma fogja közleni.

— Egy régi gonosztevő elfogatása. Bécsi lapok szerint azon gonosztevők egyike, kik 1863-ban a gyulafehérvári püspöki lakot felgyújtották és az ennek folytán támadt zavarban a püspöki pénztárból 40,000 frtnyi összeget elraboltak, Elefánt Móríc mult szerdán Bécsben elfogatott, hol néhány hét óta „Stern Móríc ügynök” név alatt tartozkodott. Az említett rablás után Elefánt Móríc és büntérsai: Baumann Mihály, Farkas Benjamin, más néven Berger Salamon, Farkas, más néven Frank Iczig, Meisel Bernát és Leiser Nüsel, más néven Weller József elfogattak; 1863. évi február 19-én azonban sikerült Elefántnak és Farkas Benjaminsnak a gyulafehérvári városi börtönből a fal áttörése után megszökni és ez idő óta nyomuk sem volt. Elefánta mult-kori elfogatása óta már rábizonyították és maga is bevallotta, hogy első szökése óta Magyarországon, Németországon és Európa más államaiban is kisebb-nagyobb lopásokat és betöréseket követett el, neve zetesen a mult évben Wigand passau aranymivésnél 5000 frt értékig elkövetett lopás szintén őt terheli. Elefánt a bécsi országos törvényszéknek adatott át.

— Hazassági ajánlat. A „New-York Times”-ben szóról-szóra a következő házassági ajánlat olvasható: „Egy hölgy, ki már kétszer vált el s most tapasztalásból tudja, mily tájalmassak az ilyen elválások, harmadszor is férjhez akar menni. Bármily rosezul bánjon is férje vele, biztos lehet, hogy töle nem fog elválni. Czím: J. C. W. 31. Wallstreet New-York. Az arczkép beküldésére azon-

nal válasz küldetik.” A hölgy, ki e hirdetés tárgyát képezi, nagy, erős s kiterjesztett karjaival, könnyűséggel emeli a súlyos terheket. Fogai vakító fehérek, kedélye gyöngéd, némi vagyonnal bíró, elegans, választékos, kis termetű és széke gentleman keresetetik. Ásványtartalmu olajkereskedők előnyben részesülnek. Felelet fizetendő.

— Amerikai találmány. Egy amerikai, egy ottani lap értesítése szerint, egy oly találmányra tett szert, mely ha való, főleg a csatatér katonáira nézve kiváló fontossággal bír. Ez étekepor a legtáplálhatóbb anyagokból, (a vényt a feltaláló természetesen nem közli, mivel szabadalmat vél reá nyerhetni,) melyek kis mérvben az éhséget hosszabb időre csilapítják s a testbe erőt öntenek. Két lat e porból egy erős embert 48 óráig képes táplálni.

— Extempore Carvalho asszony, mint az „Evenemente” beszéli, egyik este Lucian szövegét éneklé valamely vidéki színpadon s a közelben levő vendéglősnél kedvező levest rendelte meg. Kilencz óraker így szólt a vendéglős a szolgálóhoz: „Vidd ezt Cavalho Miolan asszonyhoz. Ismered őt? — Bizonyosan!” A leves kitűnő volt s oly sok szemet mutatott, mint Argus. A szolgáló mint az utolsó kenetet vitte s épen azon pillanatban lépett a színpad-lak közé, midőn Edgar Lucia mondja: Hozzád száll életem s reményeim minden álma. A szolgáló szilárd elhatározással lépett a színpadra, a csészét a forrással szemközt levő sziklapadra helyezte, belé-tette a kanalat a párolgó ételbe és biztatólag mondá: „Ha uraságod és asszonyságod készen lesznek. — Itt van a leves.”

TANÜGY.

A közoktatásügyi tanács a népoktatási törvény revíziójáról. (Vége.)

Az iskolatanács évi jelentése az érdeklött egyházközségekkel is közöltesék; üléseit legalább egyszer évnegyedenként tartsa, a tagok napdijai s uti-költségeiről ne az állam pénztára, hanem az illető törvényhatóságok gondoskodjanak.

A tanfelügyelői intézményt tovább kell fejteni. Minden járásban legyen egy fizetett s vizsgát tét másodtanfelügyelő, a mennyire lehet az érdemes tanítók közül. Ezek külön tanítói értekezletet is hívassanak egybe, sürgős esetekben magával a minis-teriummal közvetlen is érintkezessenek. A főtanfelügyelő külön járást nem kap, de paedagogiai képzettséggel kell bírnia. Általában a tanítói pályán is előléptetések s fokozatok történjenek. A főtanfelügyelő vizsgálat s pályázat hirdetés nélkül nevezessenek ki. Sendeleit a közigazgatási közegek felelősség terhe alatt végrehajtani kötelesek.

A tanítók fizetése s teljes ellátásáról vonatkozó fejezet a hitfelekezeti tanítókra is kiterjesztessék. A választásáról szóló ügyiratok az illető tanfelügyelő-nek nyújtassanak be, ki azokról az iskolatanácsnak tesz jelentést. A nem okleveles tanítók jártasságát az illető tanfelügyelő ítéli meg. A póttanfolyamok a képezdékben tartassanak. A hitfelekezeti tanítók választásánál az egyházi hatóság döntő súlylyal birjon. A tanító ellen indított fegyelmi vizsgálatra s egész iskolai rendtartásra Lederer külön javaslatot készített, melyben többek közt indítványoztatik, hogy a vizsgálat alatt a tanítók fizetése vissza ne tartassék. A nyugdíjazásról külön javaslat készült melynek értelmében az arra vonatkozó ideiglenes hiányos rendelkezések megszüntetnek. A tanítók fizetésére nézve állandó fokozatot dolgozott ki s a tanítóknak fizetését ezzel egyenlővé tette. Az ötödéves pótlékok behozandók s a törvénybe betendő, hogy rzen fizetési tételek időnként p. 5—6 év alatt minéek revideáltassanak, Ezenkívül egy külön törvény készitessék a tanítók összes jogviszonyainak általános szabályozására. A tanítói testületekbe lépésre a hitfelekezeti tanítók is köteleztessenek, de a szabad egyesülés ez által ne legyen gátolva. E testületek elnökei szabadon választassanak.

A nópiskolai tankönyvek a tanítók járási értekezletein hozassanak javaslatba s jegyzékek a tanterületi tanítói testület közgyűlésén állapittassék meg, még pedig külön a községi és külön a hitfelekezeti iskolák számára. A ministerium által jóváhagott sorozatból végre mindenik iskolaszék szabadon válassza meg a maga körében használandókat. A kormány adjon ki jó és olcsó tankönyveket de ezek kizárólag kötelezők ne legyenek. A rossz irányu tankönyvek használatát eltilthatja.

„Hon.”

A „KELET” magán-távirata.

Feladatott Pesten június 25. d. e. 10 ó. 40 p.

Erkezett június 25. d. e. 11 ó. — p.

A képviselőház tegnap elhatározta, hogy a rosnyoi püspök által az infallibilitás kihirdetése ügyében tett interpellátóra Trefort választát tudomásul nem veszi, hanem az ügyet szombatra tárgyalásra kitüzi, azután letárgyalta a pénzügyibudgetet s a közlekedésinek nagy részét. Hírszerint a képviselőház bizottságot fog kiküldeni, mely a jus placeti erélyes fenntartása módozatairól véleményt adjon.

Felelős szerkesztő: Szász Béla

Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

